

Mer än var fjärde vind är fuktskadad

- så upptäcker, åtgärdar och förebygger du fuktskador på din vind

Vanligt med fuktskador på vinden – så skyddar du huset bäst

Vi vet att många längtar efter att bo i ett eget hus och att livet i hus är trivsamt på många sätt. Men vi vet också att husägare ofta känner oro. En känsla av att skador på huset kan dyka upp från ingenstans och att man tvingas lägga mycket pengar på kostsamma renoveringar. Men den goda nyheten är att den känslan är onödig. Vi på Anticimex vet att husägare kan undvika skador med rätt kunskap och genom att engagera sig i sitt hus underhåll. Det kan vi slå fast efter att ha hjälpt villaägare att ta hand om sina hus i många år.

Med den här rapporten vill vi ge dig verktygen för att undvika fuktskador i ett utrymme som du kanske inte vistas i så mycket, nämligen vinden. Och det är just precis det, att många i princip aldrig går upp på vinden, som gör att fuktskador frodas och får tid att växa till sig. Därför vill jag redan nu ge dig vår absolut viktigaste rekommendation – inspektera din vind minst en gång per år. Bästa tidpunkt för din vindsinspektion är på vintern innan värvärmen skapar en gynnsam miljö för mögel och röta.

Mitt nästa råd är att du läser på om hur fukt bildas på vindar och lär känna ditt eget hus och vind. Det finns många åtgärder för att undvika att få in fukt på vinden. Jag hoppas att du, när du har läst den här rapporten, vet vad du ska göra för att slippa fuktskador.

Trevlig läsning!

Mikael Aderskog
Husexpert Anticimex

Innehåll

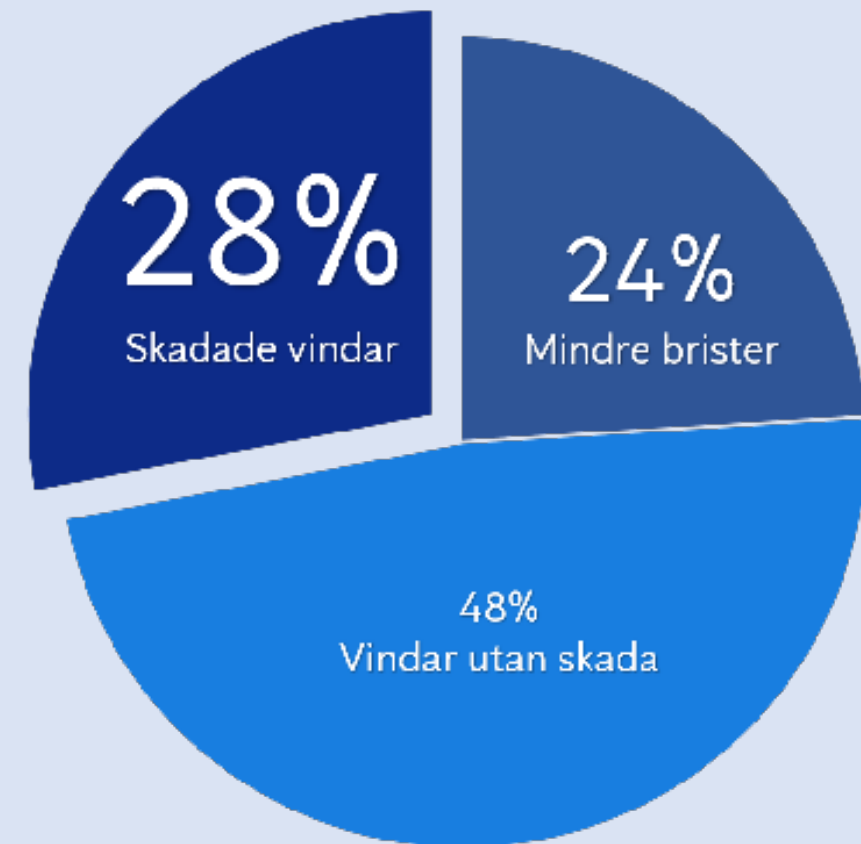
Mer än var fjärde vind är fuktskadad	4
Varför drabbas vinden ofta av fuktskador?	5
Högre risk för skador med självdragsventilation	5
Skador från fukt inifrån bostaden	6
Skador från fukt utifrån	6
Vanligare med fuktskador i äldre hus	7
Hus i Gotlands, Hallands och Kalmar län mest drabbade av fuktskador	8
Så upptäcker och åtgärdar du skadorna	9
Tips för att förebygga skador och skydda din vind	9

Mer än var fjärde vind är fuktskadad

Fuktskador på vinden är dessvärre ett vanligt problem för husägare. 28 procent av alla vindar som besiktigades av Anticimex under 2020 hade drabbats av en fukt- eller mögelskada. Läckage av varm och fuktig luft från bostaden samt fukt utifrån via taket är vanliga orsaker till skadorna. Eftersom vinden är ett utrymme vi sällan vistas i upptäcks skadorna ofta för sent. Det finns dock flera åtgärder man kan vidta som husägare för att förebygga problemen.

Anticimex har analyserat statistik från alla besiktningar av vindar i småhus som genomförts inför husförsäljningar under hela 2020. Totalt rör det sig om 41 514 vindar som har besiktigats i hela landet av Anticimex besiktningstekniker vid 24 030 överlåtelsebesiktningar. En fastighet kan ha flera vindar, vilket gör att det är fler vindar än antal överlåtelsebesiktningar. Totalt fanns det 48 352 vindar på husen som besiktigades, men 6 838 av dem kunde inte inspekteras på grund av att Anticimex tekniker inte kunde komma in på vinden.

Resultatet visar att fuktskador på vinden är ett utbrett problem, 28 procent av vindarna hade en fukt- eller mögelskada som behövde åtgärdas. Ytterligare 24 procent av vindarna hade mindre brister som kan leda till skador på sikt. Det kan exempelvis handla om brister i takkonstruktionen som kan leda till vattenläckage eller att den uppmätta fuktnivån är på gränsen till för hög. 48 procent av vindarna hade varken skador eller någon identifierad risk för fuktskador framöver.

Antal undersökta vindar: 41 514

Fakta om statistiken

Besiktningstidpunkt	1 januari - 31 december 2020
Antal besiktningar	24 030
Antal vindar	48 352
Ej besiktigade vindar	6 838
Besiktigade vindar	41 514

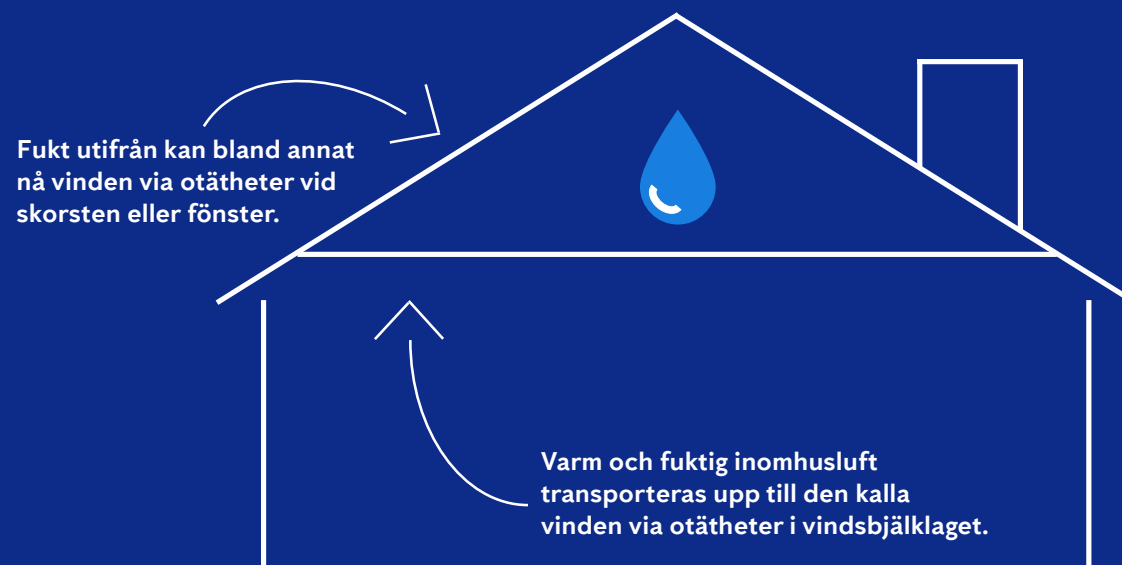
Varför drabbas vinden ofta av fuktskador?

Vinden utsätts för fukt både utifrån och inifrån bostaden. Det kan även finnas byggfukt kvar i byggmaterial om huset är nybyggt. Fukt utifrån kan komma in på vinden på flera sätt. Skorstenar och vindsfönster kan vara otäta. Taket slits även med tiden och kan börja läcka in vatten och fukt. Ett annat fenomen som bidrar till fukt på vinden är så kallad nattstrålning. Vid klara nätter strålar värme ut från takytor vinklade mot natthimlen. Underlagstakets temperatur blir då lägre än omgivningen och luften på vinden kondenserar mot det kalla underlagstaket.

Enligt vår statistik är det dock vanligare att fukt på vinden kommer inifrån bostaden. Vinden är kall, främst på vintern, då vi i modern tid inte eldar lika ofta i skorstenen. Samtidigt gör våra levnadsvanor att mer fukt skapas i bostaden än tidigare. Vi duschar mer, lagar mat, torktumlar och är mer inomhus än förr. Om ventilationen i bostaden inte är tillräcklig innebär det att fukten ansamlas på vinden, eftersom den varma luften från bostaden stiger. När den luften sedan möter den kalla vinden bildas kondens.

Problemen med fukt från bostadsytan riskerar att förvärras om ett äldre hus tilläggsisolerats utan att man har sett över husets ventilation. Tilläggsisoleringen gör vinden mer fuktkänslig eftersom den sänker temperaturen på vinden.

Så länge vinden fortsatt är kall under vintern kan inte mikrobiell påväxt (mögel) utvecklas, men när temperaturen stiger till plusgrader mot våren skapas en gynnsam miljö för mögel och röta. Skadorna drabbar främst yttertaketets insida och takbjälkarna på vinden.

Högre risk för skador med självdragsventilation

Statistiken över vindsbesiktningar under 2020 visar att fuktskador på vinden är vanligare i hus med enbart självdrag som ventilation, jämfört med hus med mekaniska ventilationssystem. Självdragsventilation är en äldre form av ventilation som framförallt förekommer i bostäder byggda innan 1970-talet och fungerar utan fläktar.

75 procent av de skadade vindarna har självdrag som ventilationssystem, en siffra som kan jämföras med att av alla besiktigade vindar har 64 procent självdrag i huset. Vindar i hus med mekaniska ventilationssystemen drabbas i lägre grad av skador. Det rör sig om mekanisk frånluftsventilation, mekanisk till- och frånluftsventilation samt mekanisk till- och frånluftsventilation med värmeåtervinning (FTX).

Orsaken till att det är vanligare med fuktskador på vinden i hus med självdragsventilation är att den fukt som bildas i bostaden inte transporteras ut ur huset. Istället följer den med den varma luften upp på vinden genom otätheter i vindsbjälklaget.

Ventilation	Andel av alla skadade vindar	Andel av samtliga vindar
Självdrag	75%	64%
Frånluft	14%	21%
Till- och frånluft	1%	2%
FTX	5%	7%
Okänd ventilation	4%	6%

Skador från fukt inifrån bostaden

Skador som bildas genom läckage av inomhusluft från bostaden till vinden kallas också konvektionsskador. Otätheter mellan bostadsdelen och vinden leder till att varm och fuktig luft passerar upp och möter den kalla ytan på underlagstaket och vid rätt förutsättningar kan mikrobiell påväxt ske i form av mögel. Konvektionsskador utvecklas ofta långsamt.

Bilden visar en vind som har drabbats av konvektionsskador på underlagstaket. Skadorna syns i form av mikrobiell påväxt/mögel.

Även denna vind har drabbats av fuktproblem. Varm inomhusluft har läckt in från bostaden och mött den kalla luften på vinden. På vindens underlagstak syns svarta prickar som är en mikrobiell påväxt.

Skador från fukt utifrån

Skador orsakade av läckage av vatten och fukt utifrån är ofta samlade på ett ställe. Fukten utifrån kommer från regn eller snö som smälter mot väggkanten. Vattenläckage utifrån kan snabbt orsaka skador. En till synes frisk vind kan få stora mögel- och rötskador på bara några månader.

På bilden syns skador som uppstått genom att vatten trängt in genom den yttre taktäckningen, vilket lett till fuktskador i underlagstaket.

Den här bilden visar en fuktskadad vind där blött virke har utsatts för köld och frost har bildats. Frost på vinden kan även synas till vid skador som uppstått från fukt inifrån bostaden.

Vanligare med fuktskador i äldre hus

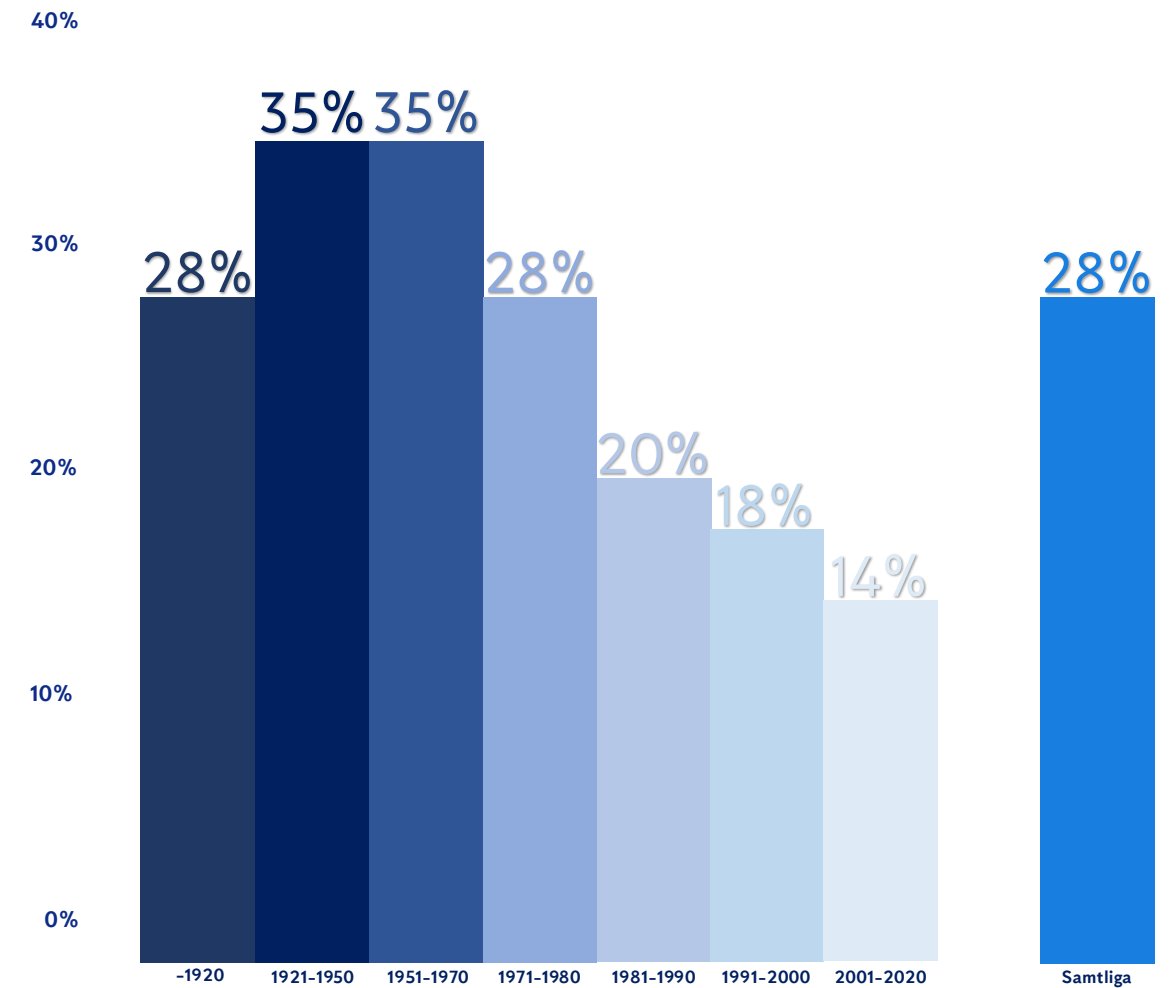
Fuktskador på vinden är vanligare i äldre hus än i nyare hus. Allra vanligast är fuktskador på vinden i hus byggda mellan 1921 och 1970, där 35 procent av vindarna är skadade. Nybyggda hus är betydligt mindre drabbade, men inte helt förskonade. 14 procent av vindarna i hus byggda på 2000-talet har en fuktskada.

En förklaring till att nyare hus klarar sig bättre är att det är ovanligare med självdrag som ventilation i nyare hus samt att man oftare har en ångspärr och ett tätare vindsbjälklag. Dessutom är taket ofta i gott skick vilket minskar risken för läckage utifrån.

I många äldre hus har vindsbjälklag mellan vinden och bostaden förr i tiden haft endast ett tunt lager av isolering, vilket innebär att vinden är relativt varm och torr. Under 1970-talet började man tilläggsisolera både nya och gamla vindar, en åtgärd som ökar temperaturskillnaden mellan vinden och den uppvärmda delen av bostaden. Detta innebär en ökad risk för skador. Dessutom saknar många äldre hus ångspärr mellan bostaden och vinden, vilket ökar risken för fuktskador.

Andel skadade vindar - fördelat på byggår

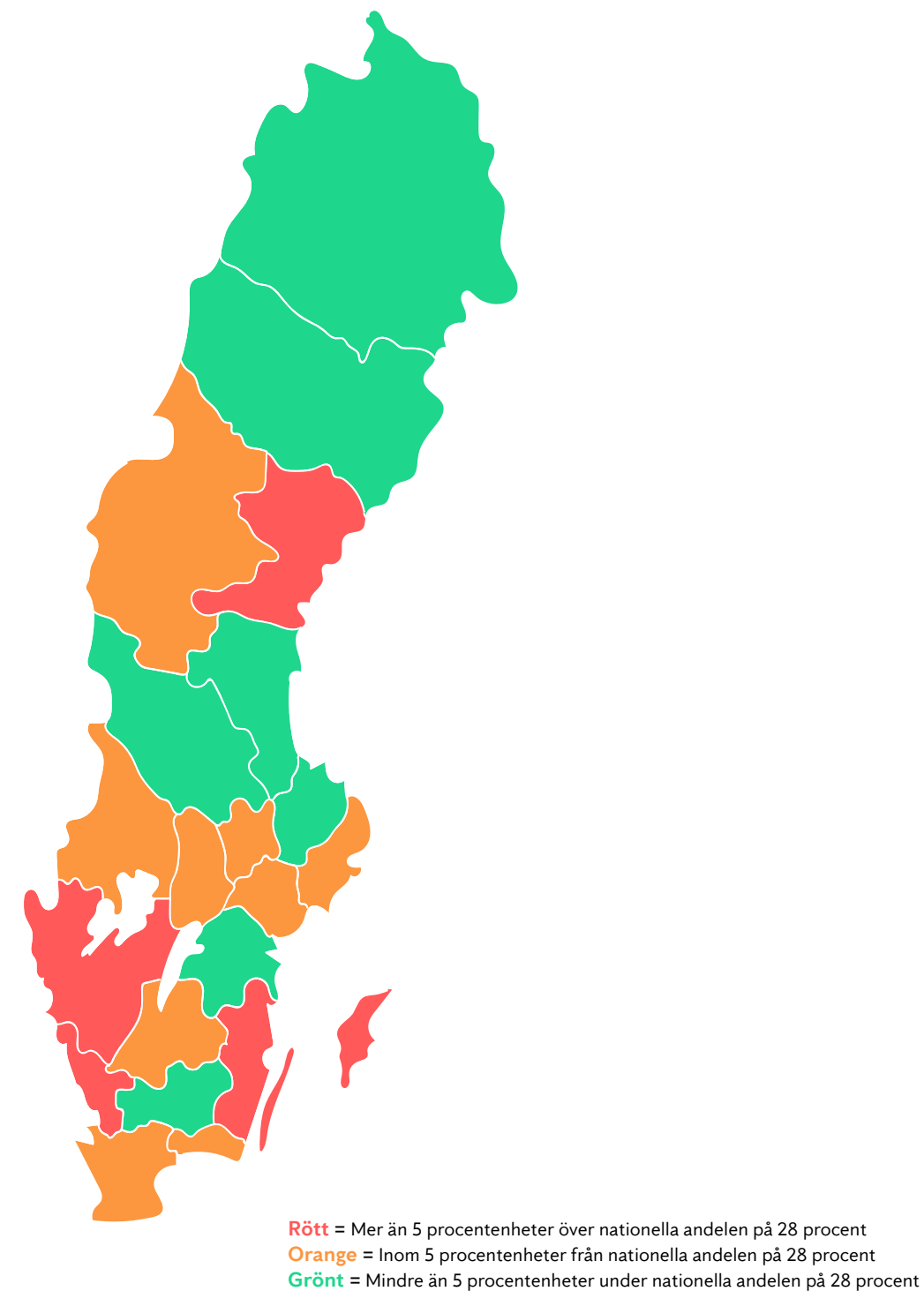
Antal besiktigade vindar: 41 514

Hus i Gotlands, Hallands och Kalmar län mest drabbade av fuktskador

Det finns även regionala skillnader i förekomsten av fuktskador på vinden. Olika klimatförhållanden påverkar, där en fuktig utomhusmiljö kan bidra till ökad risk för fuktskador på vinden. Om det är mer blåst kan det även innebära att mer fukt kommer in utifrån. Enligt Anticimex statistik är Gotland, Halland och Kalmar län mest drabbade av fuktskador på vinden.

	Skadade vindar		Vindar med mindre brister		Vindar utan skada		Totalt antal vindar
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	
Gotlands län	123	40%	45	15%	140	45%	308
Kalmar län	607	39%	384	25%	558	36%	1549
Hallands län	1201	38%	762	24%	1235	39%	3198
Västernorrlands län	168	37%	103	23%	178	40%	449
Västra Götalands län	2167	37%	1209	20%	2552	43%	5928
Skåne län	1802	33%	1667	31%	1992	36%	5461
Stockholms län	1132	30%	797	21%	1888	49%	3817
Värmlands län	540	30%	451	25%	839	46%	1830
Örebro län	370	29%	213	17%	693	54%	1276
Hela landet	11696	28%	10084	24%	19734	48%	41514
Jönköpings län	602	28%	376	17%	1174	55%	2152
Jämtlands län	102	27%	133	36%	139	37%	374
Blekinge län	133	24%	137	25%	289	52%	559
Västmanlands län	258	23%	241	21%	631	56%	1130
Södermanlands län	342	23%	210	14%	955	63%	1507
Kronobergs län	208	22%	241	26%	491	52%	940
Dalarnas län	346	22%	339	22%	887	56%	1572
Gävleborgs län	438	21%	427	21%	1177	58%	2042
Uppsala län	286	21%	296	21%	797	58%	1379
Östergötlands län	247	20%	272	22%	745	59%	1264
Västerbottens län	268	17%	545	35%	744	48%	1557
Norrbottnens län	344	11%	1232	39%	1611	51%	3187

Så upptäcker och åtgärdar du skadorna

- Var uppmärksam på avvikande lukt, missfärgningar och fuktfläckar på vindens innertak samt om träet har mögelpåväxt.
- Skador som uppkommer genom luftläckage från bostadsdelen utvecklas långsamt. Upptäcks de tidigt brukar det räcka med att förbättra ventilationen i bostaden och tätta vindsbjälklaget upp mot vinden.
- Tätta eventuella läckage, sanera om möjligt mögelangripet virke och byt ut rötskadade delar.
- Observera att ökad ventilation på vinden oftast inte är en lösning på problemet, eftersom det är mycket sannolikt att vinden då blir ännu kallare vintertid. Det kan snarare förvärra skadorna.

Tips för att förebygga och skydda din vind

Inspektera din vind minst en gång om året

Den enklaste sättet att undvika problem är att inspektera din vind regelbundet, minst en gång per år. Gör det helst under vintern, innan våren kommer, det är då mögel och röta kan börja växa till. Kontrollera att vindsgolv och pappan på isoleringen inte har fuktfläckar. Skadorna brukar främst drabba yttertaketets insida och takbjälkarna.

Kontrollera att taket är helt och fritt från läckage

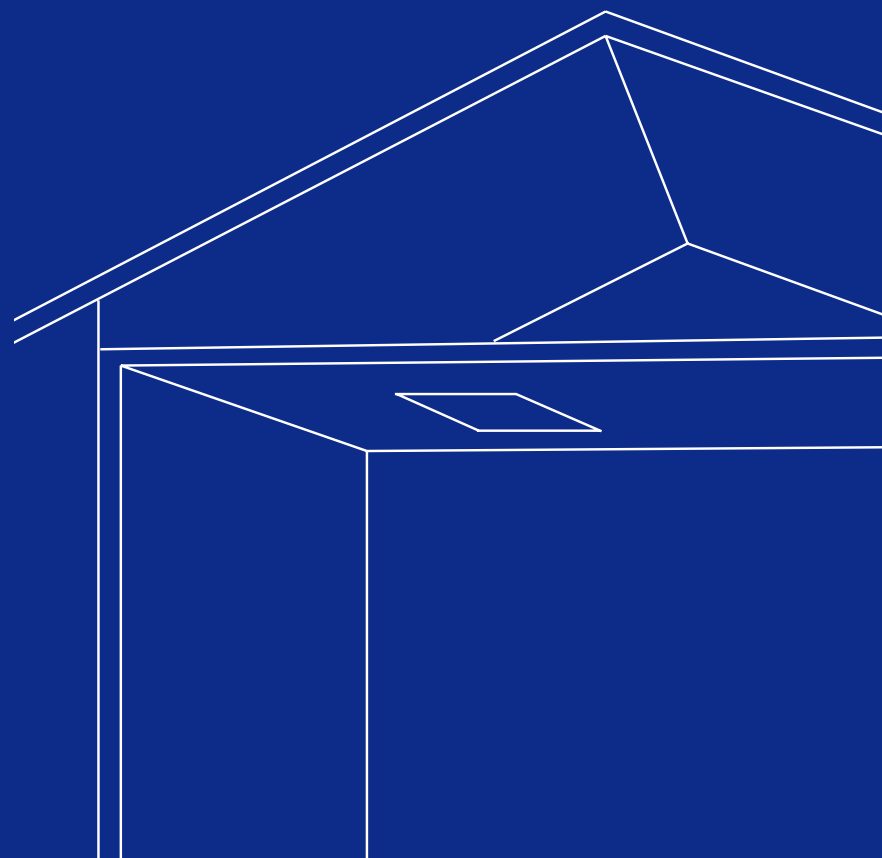
Vindsfönster ska vara täta och stängda. Det ska inte finnas sprickor i taket eller dålig isolering. Takbeklådningen ska vara hel och det ska vara tätt runt skorstenen och andra genomföringar. Ser du missfärgningar eller vatten kan du misstänka en läcka.

Säkerställ att ventilationen i bostaden är tillräcklig

Se till att du har rätt ventilationsflöden i din bostad så att fukten kan föras bort från huset istället för att stiga upp till vinden. Anpassa ventilationen efter hur många personer som bor i huset och vilka vanor ni har. Däremot är det mer tveksamt att öka ventilationen på vinden. Det gör vinden kallare och mer kondens kan bildas under längre perioder.

Täta så att varm luft inte kan stiga upp från bostaden

Kontrollera att rör som går genom vinden och taket är täta och isolerade. Har du en avluftning för avloppen som slutar på vinden med en så kallad vakuumventil, bör du se över att den inte har fastnat i öppet läge. Det kan annars leda till att stora mängder fukt släpps in på vinden. Säkerställ att infällda spotlights i bostaden är täta och att vindsluckan är tät och isolerad. Luckans isolering ska helst vara lika tjock som bjälklaget. Missfärgningar är ett tecken på att vindsluckan inte är tät.

Anticimex hjälper husägare att ha koll på fuktskador på vinden och andra ställen i huset med vår tjänst Trygghetsavtalet.

Trygghetsavtalet är en försäkringslösning som ger ett kompletterande skydd utöver din vanliga husförsäkring. I den ingår flera delar som ger ett extra skydd mot fuktskador, bland annat regelbundna besiktningar och självriskersättning. Läs mer [här](#).

Som husägare kan du själv förebygga och skydda ditt hem mot fuktskador. Om du ändå misstänker fukt hemma, genom lukt, missfärgningar eller läckor, är du välkommen att kontakta Anticimex för rådgivning, besiktning eller utredning. Läs mer [här](#).

För mer information, besök

www.anticimex.se

Anticimex är det moderna serviceföretaget inom skadedjurskontroll, matsäkerhet, fuktkontroll, husbesiktningar och brandskydd. Genom förebyggande åtgärder, ny teknik och hållbara lösningar skapar vi hälsosamma miljöer för både företag och privatpersoner runt om i världen.

